

Міністерство освіти і науки
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет

Кафедра всесвітньої історії

Дипломна робота магістра

**з теми: «Економічний розвиток Республіки Корея в кінці XX ст. –
перше десятиріччя XXI ст.»**

Виконала:

студентка II курсу магістратури
групи IstAb1-M16
напряму спеціальності
032 Історія та археологія (Історія)
денної форми навчання

Крисяк Дзвенислава Іванівна

Науковий керівник:

доктор історичних наук, професор
Копилов Сергій Анатолійович

Рецензент:

Кам'янець-Подільський
2018

Зміст

Вступ	3
Розділ I Історіографія, джерельна база та методологія дослідження....	7
1.1 Джерельна база роботи	7
1.2 Історіографія проблеми	11
1.3 Методологічна основа дослідження.....	18
<i>Висновки до першого розділу</i>	22
Розділ II Південна Республіка Корея в постіндустріальну добу.....	24
2.1 Стабілізаційні процеси наприкінці ХХ ст.	24
2.2 Фінансово-економічна криза 1997-1998 рр. та її наслідки	34
<i>Висновки до другого розділу</i>	44
Розділ III Економічна модель розвитку країни	46
3.1 Економічний курс президента Лі Мен Бака і світова фінансово- економічна криза 2008-2009 рр.	46
3.2 Вплив фінансово-промислових груп на соціальний і зовнішньоекономічний розвиток	59
<i>Висновки до третього розділу</i>	69
Розділ IV Зовнішньоекономічна політика Республіки Корея в кінці ХХ ст. – перше десятиріччя ХХІ ст.	71
4.1 Торгово-економічні відносини країни з Китаєм і Японією.....	71
4.2 Економічне співробітництво з КНДР і Російською Федерацією	83
<i>Висновки до четвертого розділу</i>	95
Висновки.....	97
Список використаних джерел та літератури.....	101
Додатки	115

Вступ

Актуальність теми. Економічний розвиток Республіки Корея наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. є тернистим шляхом через перебудову економіки, боротьбу з монополістами, ліквідацію наслідків економічних криз 1997-1998 рр. і 2008-2009 рр. Південна Корея, що має незначну територію і оточена недружніми державами, змогла в максимально стислі терміни привести до ладу майже всі базові галузі обробної промисловості, в тому числі автомобілебудівну, нафтохімічну, сталеливарну, виробництво електроніки тощо, а також забезпечити конкурентоздатність вказаних галузей на світовому ринку. Республіка Корея продемонструвала світу економічне диво, і сьогодні входить до числа «Нових індустріальних країн» світу.

Майже 27 років незалежності Української держави пройшли за умов глибокої економічної, соціальної, політичної кризи. Тенденції сьогодення показують, що надалі, попри здійснення суперечливих за своєю сутністю реформ, Україну очікують нові важкі випробування. Очевидно, що подолання будь-яких проблем вимагають чітких, своєчасних та, головне, доречних рішень. Знайти правильну відповідь часто допомагає чужий досвід, адже, як показує практика, власний досвід завжди приходить шляхом власних помилок, але за достатніх зусиль його можна здобути через вивчення чужих.

Хорошим уроком для України є реалізація економічних реформ у Республіці Корея наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. Обидві країни мають чимало спільних рис в економічному та геополітичному становищі, особливо у зв'язку із анексією Російською Федерацією Криму та агресією на Сході України, що тривають з 2014 р. Значною мірою Південна Корея опинилась у куди більш несприятливих умовах, ніж Україна, і її досвід є зразком подолання широкого комплексу проблем в усіх сферах державного життя.

Осмилення економічного розвитку Південної Кореї може стати не тільки корисним у вирішенні проблем української економіки, але й слугуватиме взірцем у проведенні українських реформ. Водночас, в українській історіографії досі є відсутніми роботи з економічного розвитку Республіки Корея наприкінці ХХ ст. – перше десятиріччя ХХІ ст. Важливість цієї проблеми, поруч зі станом її вивчення, і зумовлює актуальність цього дослідження.

Хронологічні межі роботи – охоплюють період з 1980-2010 рр. Нижня межа (1980 р.), зумовлена приходом до влади Чон Ду Хвана і переходом Республіки Корея до демократичної форми правління. Верхня межа визначається 2010 р., коли країна вийшла з світової економічної кризи. Для з'ясування окремих базових моментів розуміння наслідків і значення певних подій іноді виникала потреба відходити від визначеного проміжку часу.

Географічні межі дослідження – територія Республіки Корея.

Об'єктом дослідження є державна політика урядів Південної Кореї на зламі ХХ-ХХІ ст.

Предметом дослідження є економічна модель розвитку Південної Кореї, що реалізувалась упродовж 1980-2010 рр.

Метою роботи є вивчення на основі різнопланових джерел та праць зарубіжних авторів економічного розвитку Республіки Корея в кінці ХХ ст. – перше десятиріччя ХХІ ст.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання наступних дослідницьких завдань:

- проаналізувати історіографію та джерельну базу проблеми;
- охарактеризувати тенденцію економічного розвитку Республіки Корея в постіндустріальну добу;
- розкрити події фінансово-економічної кризи 1997-1998 рр.;
- розкрити суть економічної політики Лі Мен Бака і світової економічної кризи 2008-2009 рр.;

- простежити вплив фінансово-промислових груп на соціальний і зовнішньоекономічний розвиток;
- висвітлити зовнішньоекономічну політику Південної Кореї з кінця ХХ ст. – перше десятиріччя ХХІ ст.

Методологія дослідження. У процесі виконання роботи було використано широкий комплекс загальнонаукових (аналіз, синтез, індукція, та дедукція; принципи історизму, об'єктивності, системності) та спеціально-наукових методів історичного пізнання (проблемно-хронологічний, історико-типологічний, порівняльний, історико-генетичний, історико-системний).

Наукова новизна полягає у комплексному дослідженні економічного розвитку Республіки Корея в кінці ХХ ст. – перше десятиріччя ХХІ ст.

У кваліфікаційній роботі вперше:

- зроблено аналіз економічних процесів у Республіці Корея наприкінці ХХ ст.;
- висвітлено фінансово-економічну кризу 1997-1998 рр.;
- охарактеризовано економічну політику президентів Чон Ду Хвана, Ро Де У, Кім Ен Сама, Кім Де Джуна та Лі Мен Бака;
- показано вплив фінансово-промислових груп на економічне, політичне, та соціальне життя Республіки Корея;
- вивчено зовнішньоекономічну політику Південної Кореї в кінці ХХ ст. – перше десятиріччя ХХІ ст., зокрема з КНДР, Російською Федерацією, Китаєм і Японією.

Уточнено:

- статистичні дані між Республікою Корея і Росією у сфері товарообігу;

- хронологічні межі фінансово-економічних криз 1997-1998 рр. і 2008-2009 рр. на території країни.

Практичне значення роботи полягає в тому, що викладені в ній положення можуть бути використані студентами та викладачами вищих навчальних закладів у підготовці до лекцій, практичних чи семінарських занять, модульних контрольних робіт, заліків, іспитів, написанні курсових і дипломних робіт; науковцями – у написанні наукових статей і монографій; небайдужими до історії громадянами з метою розширення кругозору.

Апробація результатів дослідження. Зміст роботи, окремі її структурні елементи були обговорені на звітній науковій конференції студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка 12 квітня 2017 р. та обговорювалися на засіданні кафедри всесвітньої історії 21 грудня 2017 р. і 7 лютого 2018 р.

Публікації. По темі роботи здійснена одна публікація в студентському науковому збірнику історичного факультету Національного університету імені Івана Огієнка (2017, вип. 14).

Структура роботи включає вступ, чотири розділи, список використаних джерел та літератури (117 позицій) й додатки. Обсяг тексту кваліфікаційної роботи становить 123 сторінки, з них основного тексту – 101 сторінки.

Висновки

Встановлено, що економічний розвиток Південної Кореї є джерелом цінного досвіду не лише для економістів, а й для державних діячів, урядів різних країн світу. Протягом останніх десятиліть ХХ ст. – початку ХХІ ст. Корея пережила низку випробувань, ускладнених специфікою регіону – складними взаєминами із Китаєм та Японією, наслідками Корейської війни 1950-1953 рр, розділенням держави на Північ (КНДР) та Південь (Республіка Корея).

Для написання роботи були залучені офіційні дипломатичні джерела (Декларація між Республікою Корея і Корейською Народно-Демократичною Республікою 15 червня 2000 р., угода про захист інвестицій між Північною та Південною Кореями 16 грудня 2000 р.), документи органів державного управління (Міністерства стратегії і фінансів, Міністерства економічних знань і Центральний Банк Кореї), документи особового походження (мемуари президентів Кім Ен Сама та Лі Мен Бака – безпосередніх учасників економічного життя, але й людей, що задали основні тенденції господарського розвитку держави) та періодику (агломовні газети – «The Korea Focus», «The Korea Herald»; російськомовні – «Сеульський вісник», «Женьмінь жибао» та ін.).

Економічний розвиток Республіки Корея став предметом дослідження корейських (Лі Дже Сун, Лі Ку Санг, Пак Джу Йон, Ко Джанг Джун, Кан Мангіль та ін.), російських (А. Торкунов, А. Воронцов, Л. Захарова, С. Курбанов, С. Сусліна, Г. Левченко) та західних дослідників (Д. Сах, Б. Бріджес, Д. Мурільо). В той же час, ця тема залишилась майже недослідженою в українській історіографії.

Говорячи про тенденції розвитку південнокорейської економіки в зазначений період, основними слід назвати курс на перехід від планової до

ринкової економіки, боротьбу із монополією чеболів та врегулювання важкої зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної ситуації, в якій опинилась Республіка Корея.

Період з 1980-2010 рр. для Південної Кореї були складними. Непростим та неоднозначним був час президентства Чон Ду Хвана, за правління якого визначились основні напрямки господарських перетворень у державі. Зусилля з реформування корейської економіки були докладені за правління Кім Ен Сама, однак вони також не принесли остаточного рішення. На середину 1990-х рр., попри вчинені зазначеними урядами заходи, накопичилась низка протиріч, які внаслідок політичної кризи у Кореї й економічної кризи у Південно-Східній Азії у 1997 р. призвели до економічної кризи вже у самій державі. Вона ознаменувалась найбільшим падінням національної валюти, крахом південнокорейських банків (що мало серйозний психологічний ефект для населення, яке вірило, що уряд не дасть збанкрутувати чеболям або банкам). Було негайно вжито низку заходів до подолання кризи, в ході яких найбільші гравці корейської економіки – чеболі та банки – зазнали найбільш радикальних у своїй історії змін. Наслідком такого сміливого підходу стала стабілізація корейської економіки на початку XXI ст.

Помітний вплив на розвиток південнокорейської економіки мали реформи Лі Мен Бака та криза 2008-2009 рр. Заходи адміністрації та Лі Мен Бака мали на меті посилення ролі приватного сектору та ринку в господарстві, створення сприятливих умов для зовнішньої торгівлі та зовнішніх інвестицій у Республіці Корея. Серйозним випробуванням для країни стала світова фінансово-економічна криза 2008-2009 рр. Важливо відзначити, що в числі вжитих корейським урядом заходів до подолання її наслідків стала підтримка вітчизняних виробників – аж до того, що були відкриті державні резерви кольорових металів. Зберігаючи умови для зовнішньої торгівлі, корейський

уряд, таким чином, потурбувався, щоб національний виробник не втратив своїх позицій завдяки конкурентоздатним товарам інших держав.

Для корейської економіки характерна діяльність чеболів – великих фінансово-промислових груп, які очолювали сімейні клани. Особливістю чеболів є те, що вони охоплюють надзвичайно широкий спектр різноманітних галузей. Чеболі, що, без перебільшення, монополізували економіку Південної Кореї, а також особливості південнокорейської банківської системи лягли в основу фінансово-економічної кризи 1997-1998 рр.

Зовнішньоекономічне становище Республіки Корея відзначається особливо складними умовами. Без усіляких перебільшень подібну ситуацію можна назвати однією із найбільш складних у світі: поряд із, наприклад, державою Ізраїль, що знаходиться у куди більш ворожому середовищі, Південна Корея також змушена шукати виходу в умовах сусідства з державами, що не так давно здійснювали проти неї збройну агресію. Однак, на відміну від Близького Сходу, Корея та її сусіди змогли значно швидше дійти до взаємовигідних домовленостей.

Підтверджено, що попри територіальні конфлікти, які мають місце і сьогодні, складну історію, найбільш важкою сторінкою якої є Корейська війна 1950-1953 рр., КНР та Республіка Корея не лише відносили на початок XXI ст. економічні зв'язки, але й досягли такого примітного результату, як вихід у 2010 р. Сеулу на перше місце в числі торгових партнерів Китаю. Характерною є й ситуація із Японією, що менш як століття тому була для Кореї окупантом, однак сьогодні Сеулу та Токіо вдалось знайти спільну мову як у політиці, так і в економічних відносинах. Нарешті, важливим в економічному житті та показовим у історичному розвитку регіону є курс на реалізацію проекту Зони вільної торгівлі Китаю, Кореї та Японії, що послідовно здійснюється із початку XXI ст.

З'ясовано, що на початок ХХІ ст. певна стабілізація прийшла й у відносини Республіки Корея із КНДР, яскравим свідченням чого стала перша за 55 років зустріч лідерів обох Кореї та укладена тоді декларація, за якою сторони визнали необхідність порозуміння. З неї почались обережні кроки до економічної співпраці обох держав. Важливим партнером у зовнішньоекономічній сфері Південної Кореї є Росія. Провідними галузями співпраці обох держав є торгівля сировиною, продукцією нафтохімічної промисловості, автомобіле-, приладо- та машинобудування, металургії тощо.

Безумовно, що економічний розвиток Південної Кореї може слугувати наглядним зразком для економістів усього світу. Агресивне зовнішньополітичне середовище, поряд із недоліками планової економіки та впливом фінансово-промислових груп, економічні кризи 1997 та 2008 рр., принесли цілу низку випробувань уряду Південної Кореї. Однак результат говорить сам за себе: на сьогодні ця держава є однією із найбільш розвинутих у світі.

Доведено, що найбільш ефективними шляхами для вирішення економічних негараздів стали: по-перше, перехід до пріоритету приватного підприємництва, налагодження сприятливого інвестиційного клімату та умов для зовнішньої торгівлі поряд із заходами на підтримку національного виробника. По-друге, за необхідності – радикальні зміни в економіці, як, наприклад, під час кризи 1997-1998 рр., коли було реорганізовано, ліквідовано та об'єднано цілу низку чеболів та банків Кореї. По-третє, пошук економічних зв'язків із сусідами попри складну історію та глибокі взаємні образи – Південна Корея змогла стати одним з ключових торговельних партнерів Китаю та Японії й навіть досягти певних домовленостей із КНДР.

Практика корейської економіки довела, що для подолання внутрішньополітичних та внутрішньоекономічних криз, реалізації амбітних економічних проєктів найголовнішими є своєчасність дій, прагматизм у

прийнятті рішень та послідовність у їх виконанні, вони ж є важливими складниками в організації чи не будь-якої справи взагалі.

Список використаних джерел та літератури

Опубліковані джерела

1. Вачнадзе Г. Н. Деловая Корея. Экономика и связи с Россией в 2007-2009 гг. / Г. Н. Вачнадзе. - М.: ПОЛПРЕД Справочники, 2009. – 232 с.
2. Декларация во имя развития отношений, мира и процветания Севера и Юга (4 октября 2007 г.) / Л. В. Захарова // Межкорейские экономические отношения: от истоков до современности. – М.: ИДВ РАН, 2014. – 250 с.
3. Закон КНДР об иностранных инвестициях / Л. В. Захарова // Межкорейские экономические отношения: от истоков до современности. – М.: ИДВ РАН, 2014. – 250 с.
4. Ким Ток Чу Новая Корея. Президент Ким Ёнсам / Ток Чу Ким. – СПб.: Петербургское востоковедение, 1993. – 237 с.
5. Кирьянов О. В. Сеул возмущен визитом премьера Японии в храм Ясакуни / О. В. Кирьянов. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://rg.ru/2013/12/26/hram-site.html>
6. Ли Мен Бак Чудес не бывает / Мен Бак Ли. – Сеул: Ewhan, 2009. – 312 с.
7. Переговоры между председателем КНР Ху Цзиньтао и президентом РК Ли Мен Баком // Жэньминь Жибао. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://russian.people.com.cn/31520/6486515.html>
8. Петров Л. А. Южнокорейский план 747 между небом и землёй / Л. А. Петров // Коммерсантъ. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://world.lib.ru/p/petrov_l_a/plan_747.shtml
9. Совместная декларация Севера и Юга (15 июня 2000 г.) / Л. В. Захарова // Межкорейские экономические отношения: от истоков до современности. – М.: ИДВ РАН, 2014. – 250 с.

10. Соглашение об осуществлении клиринговых расчетов между Севером и Югом (16 декабря 2000 г.) / Л. В. Захарова // Межкорейские экономические отношения: от истоков до современности. – М.: ИДВ РАН, 2014. – 250 с.
11. Статистическое агентство Кореи (РК) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://kosis.kr/bukhan/>
12. Штефан С. А. Ли Мён Бак выбран кандидатом в президенты от партии «Ханнара» / С. А. Штефан // Сеульский вестник. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://vestnik.kr/policy/3050.html>
13. Address by President Kim Dae-jung of the Republic of Korea at the Free University of Berlin. March 9, 2000. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.monde-diplomatique.fr/dossiers/coree/A/1904>
14. Bank of Korea [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bok.or.kr/main/korMain.action>
15. Chung Un-chan Genuine financial reforms / Un-chan Chung // Korea Focus. – 1997. – Vol. 5. – № 4. – P. 159-164.
16. Lee Jae-yed Korean economy under IMF management / Jae-yed Lee // Korea Focus. – 1997. – Vol. 5. – № 6. – P. 47-53.
17. Ministry of Strategy and Finance [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://english.mosf.go.kr/>
18. Ministry of Trade, industry and Energy [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.mofat.go.kr/ENG/about/trade/index.jsp?menu=m_70_30
19. Monopoly Regulation and Fair Trade Act. Law No. 3320. December 31, 1980. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.jftc.go.jp/eacpf/01/Korea-monopoly.pdf>
20. The Korea Herald. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.koreaherald.com>

21. The Law of the Democratic People's Republic of Korea on Foreign Investment [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/kp/kp007en.pdf>
22. Theatrum mundi // Коммерсантъ. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.kommersant.ru/doc/75238>

II Монографії, статті, рецензії

23. Андрианов В. Д. Как государство богатеет / В. Д. Андрианов // Азия и Африка сегодня. – 1995. – № 6. – С. 27-33.
24. Андрианов В. Д. Финансово-промышленные группы Южной Кореи и перспективы их инвестиционного сотрудничества с Россией / В. Д. Андрианов // Проблемы Корейского полуострова и интересы России. – М.: ИДВ РАН, 1998. – С. 121-134.
25. Андрианов В. Д. Финансово-экономический кризис в Республике Корея и меры правительства по его преодолению / В. Д. Андрианов // Россия и Корея на пороге нового столетия. – М.: ИДВ РАН, 1999. – С. 5-20.
26. Атюков И. Г. Республика Корея как внешнеторговый партнер Российской Федерации / И. Г. Атюков // Мировая экономика. – 2016. – № 8. – С. 81-86.
27. Бажанова Н. Е. Внешнеэкономические связи КНДР. В поисках выхода из тупика / Н. Е. Бажанова. – М.: Восточная л-ра, 1993. – 215 с.
28. Байгереев М. Южная Корея: модернизация трудовых отношений и социальное партнерство / М. Байгереев // Человек и труд. – 2006. – № 8. – С. 19-24.
29. Богдан И. И. Особенности торгово-экономического сотрудничества КНДР и РК / И. И. Богдан // Проблемы Корейского полуострова и интересы России. – М.: ИДВ РАН, 1998. – С. 165-175.

30. Богдан И. Н. Проблемы и перспективы расширения российско-южнокорейских экономических отношений / И. Н. Богдан // Проблемы Дальнего Востока. – 2001. – № 1. – С. 47-55.
31. Бочарникова М. В. Либерализация экономики Южной Кореи по американским стандартам в 1990-е гг. и влияние на неё азиатского финансового кризиса 1997-1998 гг. / М. В. Бочарникова // Вестник Томского государственного университета. – 2001. – № 45. – С. 60-66.
32. Буваева Р. В. Влияние территориального спора относительно островов Такэсима та Токто на экономические отношения между Японией и Южной Кореей / Р. В. Буваева, Е. Б. Убушаева // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2010. – № 10. – С. 122-126.
33. Ванин Ю. В. Корея на трудном пути к воссоединению / Ю. В. Ванин // Корея на рубеже веков. – М.: ИДВ РАН, 2002. – С. 315-398.
34. Воронцов А. В. Республика Корея: социально-экономическая структура и торгово-экономические отношения с СНГ / А. В. Воронцов. – М.: ИВД РАН, 1997. – 89 с.
35. Галяутдинова И. И. О некоторых аспектах развития экономики России сквозь призму антикризисного управления и развития в ней малого предпринимательства на примере Южной Кореи / И. И. Галяутдинова. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://mei06.narod.ru/sem5/business/lec4.htm>
36. Гладков И. С. Сеул в фокусе экономической жизни страны / И. С. Гладков // Азия и Африка сегодня. – 1999. – № 10. – С. 26-28.
37. Гордиенко Д. В. Мировой финансово-экономический кризис и уровень экономической безопасности Южной Кореи / Д. В. Гордиенко // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. – М. – 2012. – № 13. – С. 36-47.

38. Гордиенко Д. В. Обеспечение экономической безопасности Южной Кореи в условиях глобализации / Д. В. Гордиенко // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. – М. – 2013. – № 36. – С. 37-54.
39. Гордиенко Д. В. Оценка уровня экономической безопасности государств Азиатско-Тихоокеанского региона / Д. В. Гордиенко // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. – М. – 2013. – № 13. – С. 39-55.
40. Гордиенко Д. В. Оценка уровня экономической безопасности государств корейского полуострова / Д. В. Гордиенко // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. – М. – 2013. – № 40. – С. 47-63.
41. Дондупов Д. Д. Республика Корея и Северо-Восточная Азия: проблемы формирования зоны свободной торговли / Д. Д. Дондупов // Россия и Корея в меняющемся мировом порядке. – М.: ИДВ РАН, 2003. – С. 148-161.
42. Дондупов Д. Д. Современное состояние экономических отношений между Республикой Корея и Китаем / Д. Д. Дондупов // Корейский полуостров и вызовы XXI века. – М.: ИДВ РАН, 2002. – С.124-131.
43. Захарова Л. В. Межкорейские экономические отношения: от истоков до современности / Л. В. Захарова. – М.: ИДВ РАН, 2014. – 250 с.
44. Иващенко А. С. Проблемы социально-экономического развития новых индустриальных стран Юго-Восточной Азии (Южная Корея, Сингапур, Тайвань) в 70-е гг. XX – начале XXI вв. / А. С. Иващенко // Вестник Адыгейского государственного университета. – Майкоп. – 2014. – № 2. – С. 50-58.
45. Ким Г. Н. Республика Корея / Г. Н. Ким. – Алматы: Дайк-пресс, 2010. – 589 с.

46. Ким Ен Ун Республика Корея в 2005 году / Ен Ун Ким, К. Н. Асмолов, С. К. Суслина // Проблемы Дальнего Востока. – 2006. – № 3. – С. 109-117.
47. Ко Джанг Джун Перспективы российско-корейской экономической интеграции / Джун Джанг Ко // Бизнес в законе. – 2011. – № 2. – С. 58-261.
48. Кукла М. П. Роль КНР во внешней торговле Республики Корея / М. П. Кукла // Известия Восточного института. – 2012. – № 2. – С. 80-86.
49. Курбанов С. О. История Кореи: с древности до начала XXI в. / С. О. Курбанов. – СПб.: Изд-во С-Пб. универ., 2009. – 680 с.
50. Ланьков А. Н. Хаотические заметки корееведа / А. Н. Ланьков. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.e-reading.club/book.php?book=32867>
51. Левченко Г. Я. История и современное состояние торгово-экономических связей между Россией и Республикой Корея / Г. Я. Левченко // Результаты и перспективы российско-южнокорейского сотрудничества. – М.: ИМЭМО РАН, 2010. – С. 28–29.
52. Лешаков П. С. Южнокорейская экономика в условиях глобального финансового кризиса / П. С. Лешаков // Корейский полуостров: время новых вызовов. – М.: ИДВ РАН, 2009. – С. 162-166.
53. Лешаков П. С. Десять лет становления торгово-экономических отношений Российской Федерации и Республики Корея: ожидания и реальности / П. С. Лешаков // Россия и Корея в меняющемся мировом порядке. – М.: ИДВ РАН, 2003. – С. 105-113.
54. Лешаков П. С. Проблема современного этапа развития экономических отношений РФ и РК / П. С. Лешаков // Корея: взгляд из России. – М.: ИДВ РАН. – С. 133-142.

55. Лешаков П. С. Южнокорейский капитал в России: проблемы и перспективы / П. С. Лешаков // Корея на пороге перемен. – М.: ИДВ РАН, 2008. – С. 175-184.
56. Ли Чже Ен Экономическое сотрудничество России и Южной Кореи / Чже Ен Ли // Мировая экономика и международные отношения. – 2007. – № 9. – С. 35-39.
57. Ли Чже Сун Крупный семейный бизнес Республики Корея: особенности корпоративного управления и роль в развитии национальной экономики / Чжэ Сун Ли // Вестник РУДН. – 2015. – № 4. – С. 27-38.
58. Мансуров А. Ю. Финансово-промышленные группы в экономике Южной Кореи / А. Ю. Мансуров, В. В. Михеев // Проблемы Дальнего Востока. – 1988. – № 4. – С. 39-53.
59. Мудрова Е. Б. Перспективы и проблемы формирования интеграционного союза Республика Корея – Китай – Япония / Е. Б. Мудрова // Россия и Корея в меняющемся мире. – М.: ИДВ РАН, 2014. – С. 126-139.
60. О Ен Иль Прямые южнокорейские инвестиции в Российской Федерации: состояние и перспективы / Ен Иль О // Восток. – 2002. – № 6. – С. 64-73.
61. Огнев Ю. И. Пробуждение «дракона» / Ю. И. Огнев // Азия и Африка сегодня. – 1990. – № 1. – С. 8-12.
62. Пак В. Г. О некоторых чертах банковской системы в РК / В. Г. Пак // Корея: взгляд из России, ИДВ РАН, С. 213-220.
63. Пак В. Г. Проблемы привлечения иностранных инвестиций в экономику РК / В. Г. Пак // Корея на пороге перемен. – М.: ИДВ РАН, 2008. – С. 238-244.

64. Пак В. Г. Рынок труда Республики Корея после финансово-экономического кризиса 1997 – 1998 гг. / В. Г. Пак // Кореянский полуостров и вызовы XXI века. – М.: ИДВ РАН, 2003. – С. 109-117.
65. Пак Чжу Ен Развитие межкорейского сотрудничества в области экономики в 2000-2007 гг. / Чжу Ен Пак // Известия Российского государственного педагогического университета. – 2009. – № 93. – С. 91-98.
66. Петрунина Ж. В. Эволюция отношений между Китаем и Южной Кореей на рубеже XX-XXI вв. / Ж. В. Петрунина // Вестник Рязанского государственного унив-та. – 2012. – № 35. – С. 27-37.
67. Полехин А. С. Влияние кризиса 1997 года на экономику Республики Корея и ее конкурентоспособность на внешнем рынке / А. С. Полехин. – М.: МГУ–ТЭИС, 2000. – 70 с.
68. Попов Ю. М. Прямые иностранные инвестиции в экономике РК – вчера, сегодня, завтра. // Корея: взгляд из России. – М.: ИДВ РАН, 2007. – С. 194-205.
69. Рубцов Б. Б. Реформа финансового сектора Республики Корея: опыт преодоления кризиса / Б. Б. Рубцов // Рынок ценных бумаг. – 2002. – № 11. – С. 1-24.
70. Русецкий Е. А. Задачи новой администрации Республики Корея / Е. А. Русецкий // Россия и АТР. – 2008. – № 2. – С. 107-114.
71. Савельева А. С. Южнокорейские чеболи. Роль и значение ФПГ в экономике Южной Кореи / А. С. Савельева // Россия и ВТО: экономические, правовые и социальные аспекты: Сборник статей. – М.: Финансовый университет при Правительстве Российской Федерации, 2013. – С. 1336-1342.
72. Салимуллин Л. Ш. Приоритетные направления внешнеэкономического сотрудничества России и Республики Корея в

- конце XX – начале XXI вв. / Л. Ш Салимуллин // Филология и культура. – 2010. – № 22. – С. 1-3.
- 73.** Санжиев А. А. Экономическая программа Ли Мен Бака: возможно ли достижение поставленных целей? / А. А. Санжиев // Корея на пороге перемен. – М.: ИДВ РАН, 2008. – С. 184-194.
- 74.** Сигида Ю. С. Роль финансово-промышленных групп чеболь во внешнеэкономической и внешнеполитической деятельности Южной Кореи в 1980–2000-е гг. / Ю. С. Сигида // Вестник Томского государственного университета. – 2015. – № 399. – С. 140-145.
- 75.** Сигида Ю. С. Социальный аспект влияния финансово-промышленных групп чеболь на развитие Южной Кореи во второй половине XX – начале XXI в. / Ю. С. Сигида // Вестник Томского государственного университета. – 2014. – № 379. – С. 140-144.
- 76.** Сигида Ю. С. Трансформация роли финансово-промышленных групп (чеболь) в экономической и политической жизни Южной Кореи в период с 1998 по 2013 г. / Ю. С. Сигида // Вестник Томского государственного университета. – 2015. – № 397 – С. 167-173.
- 77.** Син Хен Хвак Южная Корея: нелегкий путь к процветанию / Хен Хвак Син // Проблемы Дальнего Востока. – 1990. – № 5. – С. 19-24.
- 78.** Сеницын Б. В. Финансово-экономический кризис в Республике Корея / Б. В. Сеницын // Корея на рубеже веков. – М.: Институт Востоковедения РАН, 2002. – С. 78-92.
- 79.** Стрельцов Д. В. Восточноазиатский саммит: на пути к диалогу и интеграции / Д. В. Стрельцов. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://interaffairs.ru/news/show/8920>
- 80.** Суслина С. К. Государственное регулирование экономики: опыт Республики Корея / С. К. Суслина // Проблемы теории и практики управления. – 2003. – № 4. – С. 33-38.

81. Суслина С. К. Южнокорейский опыт реформирования финансово-промышленных групп / С. К. Суслина // Проблемы Дальнего Востока. – 2001. – № 3. – С. 98-103.
82. Суслина С. С. Внешнеэкономические приоритеты России в СВА и торгово-экономическое сотрудничество России с Республикой Корея / С. С. Суслина // The 20 Years of Korea-Russia Relations: Accomplishments and Prospects. – Seoul: Hanyang University, 2010. – P. 179-210.
83. Суслина С. С. Аграрный рынок Республики Корея в свете вызовов глобализации // Корейский полуостров и вызовы XXI века. – М.: ИДВ РАН, 2003. – С. 84-95.
84. Суслина С. С. Государственное регулирование экономики Республики Корея на современной стадии развития / С. С. Суслина // Корея на рубеже веков. – М.: Институт Востоковедения РАН, 2002. – С. 51-77.
85. Суслина С. С. Инвестиционный потенциал Республики Корея и перспективы для расширения российско-корейского экономического сотрудничества / С. С. Суслина // Корея: взгляд из России. – М.: ИДВ РАН, 2007. – С. 122-133.
86. Суслина С. С. Республика Корея и мировой финансовый кризис / С. С. Суслина. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mirec.ru/2009-01/respublika-koreya-i-mirovoj-finansovuj-krizis>
87. Суслина С. С. Российско-южнокорейское экономическое сотрудничество: пора зрелости? / С. С. Суслина // Корейский полуостров: уроки истории. – М.: ИДВ РАН, 2010. – С. 271-284.
88. Суслина С. С. Уроки и последствия финансового кризиса для экономики Республики Корея / С. С. Суслина // Проблемы Корейского полуострова и интересы России. – М.: ИДВ РАН, 1998. – С. 114-120.

89. Суслина С. С. Экономика Республики Корея: новые перспективы и вызовы / С. С. Суслина // Россия и Корея в меняющемся мировом порядке. – М.: ИДВ РАН, 2003. – С. 101-105.
90. Суслина С. С. Экономическая политика Республики Корея после финансового кризиса 1997 г. / С. С. Суслина // Энергия: экономика, техника, экология. – 2008. – № 1. – С. 56-60.
91. Тихонов В. М. История Кореи: В 2 т. XX век. / В. М. Тихонов, Кан Мангиль. – М.: Наталис, 2011. – Т. 2. – 499 с.
92. Торкунов А. В. Корейский полуостров. Метаморфозы послевоенной истории / А. В. Торкунов, В. И. Денисов, В. Ф. Ли. – М.: ОЛМА Медиа групп, 2008. – 541 с.
93. Тригубенко М. Е. Экономические аспекты межкорейского диалога: проблемы и трудности / М. Е. Тригубенко // Перспективы межкорейского диалога: внутренние и внешние аспекты. – М.: ИДВ РАН, 2002. – С. 101-111.
94. Федоровский А. Н. Регулирование фондового рынка в Республике Корея / А. Н. Федоровский // Корея на пороге перемен. – М.: ИДВ РАН, 2008. – С. 255-267.
95. Федоровский А. Н. Российско-корейское инвестиционное сотрудничество / А. Н. Федоровский // Россия-Республика Корея: к новой повестке двусторонних отношений: рабочая тетр. – М.: Спецкнига, 2013. – С. 35-42.
96. Федоровский А. Н. Северо-Восточная Азия во внешнеэкономической политике РК / А. Н. Федоровский // Корейский полуостров и вызовы XXI в. – М.: ИДВ РАН, 2003. – С. 78-83.
97. Федоровский А. Н. Экономика Южной Кореи: трудное время реформ / А. Н. Федоровский // Мировая экономика и международные отношения. – 1997. – № 6. – С. 106-110.

98. Царева С. В. О некоторых аспектах торгово-экономического сотрудничества России и Республики Корея: взгляд со стороны бизнеса / С. В. Царева // Корея: уроки истории и вызовы современности. – М.: ИДВ РАН, 2013. – С. 369-381.
99. Цветков В. А. Финансово-промышленные группы в современном мире / В. А. Цветков // Промышленная политика в Российской Федерации. – 2000. – № 6. – С. 36-47.
100. Шалда Е. А. Модификация внешнеэкономической политики КНДР в конце XX - начале XXI вв. / Е. А. Шалда // Корея: взгляд из России. – М.: ИДВ РАН, 2007. – С. 161-171.
101. Юшкин А. А. Ведущие факторы социально-экономического развития новых индустриальных стран Азии / А. А. Юшкин // Вестник ТГУ. – 2007. – № 6. – С. 676-677.
102. Bridges B. Korea After the Crash: The Politics of Economic Recovery / B. Bridges. – New York: Routledge, 2001. – 224 p.
103. Chakravorty S. China-Japan-Korea: Tangled Relationships / S. Chakravorty // ORF Occasional Paper. - 2013. - № 39. - P. 1-34.
104. Kalinowski T. The politics of market reforms: Korea's path from Chaebol Republic to market democracy and back. / T. Kalinowski. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.academia.edu/817681/The_politics_of_market_reforms_Koreas_path_from_Chaebol_Republic_to_marke
105. Lee Byoung-ki Policies on chaebol / Byoung-ki Lee. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/bizfocus/2017/04/333_120018.html
106. Lee Kyu-Sung The Korean Financial Crisis of 1997: onset, turnaround, and thereafter / Kyu-Sung Lee. – Washington: The World Bank and the Korea Development Institute, 2011. – 450 p.

- 107.** Matles S. A. South Korea: a country study / S. A. Matles, W. Shaw. – Washington: Federal Research Division, Library of Congress, 1992. – 408 p.
- 108.** Murillo D. Understanding Korean Capitalism: Chaebols and their Corporate Governance / D. Murillo, Y. Sung // ESADEGeo Center for Global Economics and Geopolitics. – 2013. – № 33. – С. 2-11.
- 109.** Oberdorfer D. The Two Koreas: A Contemporary History / D. Oberdorfer. – New York: Basic Books, 2001. – 376 p.

III Підручники, посібники довідкові видання

- 110.** Ким О. Экономическая интеграция Республики Корея в рамках АТР / О. Ким. – Ташкент: Ташкентский государственный институт востоковедения, 2011. – 106 с.
- 111.** Кукла М. П. Экономика Республики Корея в начале 2000-х гг. / М. П. Кукла. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ifl.wl.dvfu.ru/category/publications/oriental-and-area-studies>
- 112.** Петрунина Ж. В. Современная система международных отношений в Восточной Азии / Ж. В. Петрунина, А. А. Киреев, А. Ю. Кузьмин. – Комсомольск-на-Амуре: ФГБОУ ВПО “КНАГТУ”, 2012. – 120 с.
- 113.** Проект ЗСТ Япония-Южная Корея, Китай-Япония-Южная Корея [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.hse.ru/data/2014/05/19/1322113158/%D0%92%D0%9A%D0%A0%20%D0%A2%D0%AE%20%D0%90%D0%982.pdf>
- 114.** Ткаченко В. П. Корейский полуостров и интересы России / В. П. Ткаченко. – М.: Восточная л-ра, 2000. – 208 с.
- 115.** Тумаков А. И. Новейшая история стран Восточной Азии (1945-2000 гг.) / А. И. Тумаков, А. П. Чижов. – Х.: Изд-во Харьковского национального университета, 2000. – 96 с.

- 116.** Шеров-Игнатъев В. Г. Зона свободной торговли в Восточной Азии – возможности и перспективы формирования / В. Г. Шеров-Игнатъев. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://worldec.ru/content/articles/article-28.pdf>
- 117.** Suh J. Korea as a knowledge economy: evolutionary process and lessons learned / J. Suh, H. C. Chen. – Washington: Korea Development Institute, The World Bank Institute, 2007. – 204 p.